

Det hendte i 2004

En årskavalkade trykket i Årbok for Den norske kirke

12. januar

Rekruttering til jobb i kirken

Kirkerådet, Kirkedepartementet og Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon lanserte 12. januar et informasjonsopplegg for å rekruttere flere til å arbeide i kirken. Målgruppen er ungdom i videregående skole. Den norske kirke skal markere seg på de mange utdanningsmessene landet rundt. Kirkens rekrutteringsprosjekt deltar med representanter for lokale kirkelige arbeidsgivere på 9 av 12 messer.

«Kirken har over 8000 arbeidstakere, og flere vil komme gjennom trosopplæringsreformen,» opplyste Kåre Natvig, som er ansatt for å lede arbeidet med Kirkens rekrutteringsprosjekt.

«Problemer med å rekruttere til kirkelig tjeneste – og behovet for flere stillinger i kirken – gjør at det haster med å satse på rekruttering. De fleste ungdommer er ikke kjent med hvilke jobbmuligheter som finnes i kirken. Det forsøker vi å gjøre noe med.»

«Et vesentlig virkemiddel i rekrutteringsarbeidet er informasjon om det kirkelige arbeidsmarked og om aktuelle utdanningsveier,» mente Kirkerådets underdirektør Gerd Karin Røsæg. «Parallelt med dette informasjonsarbeidet må vi arbeide med hvordan kirkens medarbeidere omtaler kirken som arbeidsplass. Kirkelige medarbeidere som er stolte av sin kirke, er de beste rekrutteringsagenter.»

25. januar

Bønn for Ingrid Alexandra

I gudstjenester over hele landet ble det 25. januar bedt for Norges nyfødte tronarving.

Prinsesse Ingrid Alexandra kom til verden 21. januar. Dagen etter ble det sendt en e-post til menighetene fra Bispemøtets preses, biskop Finn Wagle, med forslag til formuleringer som kunne brukes ved gudstjenestens inngangsord og i forbønnsdelen i gudstjenesten.

Slik var forslaget til tekst ved gudstjenestens inngang formulert: «I dag kommer vi til gudstjeneste med en særskilt grunn til glede: Vår kronprins og kronprinsesse har fått en datter – prinsesse Ingrid Alexandra! Vi gleder oss sammen med foreldre og besteforeldre over dette livets under. Med prinsesse Ingrid Alexandra har vårt folk fått en ny tronarving. Det er en historisk og løfterik hendelse. I takknemlighet vil vi senere i gudstjenesten bære prinsessen og hennes familie fram for Gud i bønn.»

Det ble foreslått å føye inn følgende forslag til bønnetekst i forbønnen der «kongebønnen» står: «Vi ber for vårt land og folk. Hold din hånd over vår konge Harald og hele hans hus. I dag vil vi takke deg, gode Gud, for vår nyfødte tronarving. Velsign livsveien for prinsesse Ingrid Alexandra. Styrk vårt kronprinspar, og omslutt hele vår kongefamilie med din kjærlighet og omsorg, så de kan gjøre sin gjerning til beste for land og folk.»

17. februar

Sikringsmur og terrorbomber

«Vi oppfordrar alle kyrkjer i vårt land til å tale klart mot all terror mot sivile, å tale klart om fred og rettferd for alle menneske, og å ta stilling til den urett sivile vert utsett for ved bygginga av muren.» På eit møte i Mellomkyrkjeleg råd for Den norske kyrkja blei det

vedteke ei fråsegn om det aktuelle situasjonen i Midtausten.

«Når våre medkristne i dei palestinske kyrkjene ber oss om å tale høgt om urett og å seie nei til denne muren, kan vi ikkje snu oss bort. Som kyrkje står vi saman med alle menneske som vil skape rettferd og fred,» blei det sagt i fråsegna.

Mellomkyrkjeleg råd har fleire gonger peika på at det må bli slutt på all terror mot sivile i konflikten mellom Israel og palestinarane. Rådet meiner at muren i seg sjølv skaper ei konflikt, sidan han er eit brot på menneskerettane. Men også det dei palestinske sjølvmordsbombarane gjer, meiner Mellomkyrkjeleg råd er forkasteleg:

«Å sprengje seg sjølv i lufta for å skade og drepe andre er forkasteleg. All terrorisme mot sivile skaper redsel. Denne redselen skaper indre og ytre murar. Difor tek vi avstand frå den terrorismen sjølvmordsbombarane står for. Israel må i samsvar med folkeretten stoppe sin praksis med kollektiv straff mot uskuldige palestinarar og avslutte okkupasjonen. Alle partar må stoppe opp og spørje kva som fører til fred, rettferd og vern om menneskeverdet.»

16. mars

Reform av gudstjenesten

Kirkerådet oppnevnte en ny nemnd for gudstjenesteliv som skal lede arbeidet med en reform av gudstjenesten. Tanken er å få til en gudstjeneste med økt fleksibilitet, involvering og stedegengjøring. Nemndas arbeid omfatter reform av høymesseliturgien, nattverdliturgien, dåpsliturgien, salmene, kirkemusikken og tekstlesningene.

Reformprosessen skal være åpen og erfaringsbasert, med innhenting av rapporter fra menigheter og miljøer med positive erfaringer i gudstjenestelivet – noe som også gjelder i økumenisk perspektiv.

Leder for nemnd for gudstjenesteliv er biskop Finn Wagle. Kirkerådet har gitt nemnda et halvt års frist til å komme med forslag til en visjon for reform av Den norske kirkes gudstjenesteliv. Det legges opp til at biskopene skal få nødvendig hjemmel for forsøksvirksomhet, som kan bidra til at reformen av gudstjenestelivet kan skje i en åpen prosess. Kirkerådet vil også legge opp til forsøk med fleksibel bruk av kirkens gudstjenestebok.

Kirkemøtet i 2006 vil ha en foreløpig behandling av gudstjenestereformen, mens det legges opp til sluttbehandling på Kirkemøtet i 2009. Nye ressursamlinger for gudstjenestelivet vil først foreligge i 2010.

1. april

Bruken av kirkens nettsted øker

Kirkens informasjonstjeneste kunne fortelle at bruken av Den norske kirkes nasjonale nettportal www.kirken.no øker sterkt. I mars 2004 hadde nettstedet 58 931 besøk (492 925 treff). I mars 2003 var det 35 676 besøk (336 666 treff). Det gir en økning i antall besøk på hele 65 prosent. I gjennomsnitt har kirken.no hatt 1122 daglige besøk de siste tolv månedene (9895 treff daglig).

«Kirken.no er en omfattende informasjonsbase som blant annet omfatter nyhets- og aktualitetsstoff fra Den norske kirkes sentrale organer og prosjekter, bispedømmekontorenes nettpresentasjoner, faktastoff om Den norske kirkes virksomhet, og rundskriv og gudstjenestemateriell til lokalmenighetene,» opplyser webredaktør Gunnar Westermoen. Nettstedet fokuserer også på kirkelige handlinger og høytider, og en egen «søndagsportal» presenterer ukens hovedsak i kirken, nemlig bibeltekstene til kommende søndags gudstjenester.

«Vi opplever i økende grad at nettstedet brukes som en portal inn til ulike menigheter, organer og arbeidslag i Den norske kirke, og at brukerne er både kirke og offentlighet,» sier

informasjonssjef Dag Stange i Kirkens informasjonstjeneste, ansvarlig redaktør for utvikling og drift av nettstedet siden det ble startet i 1996.

4. april

Diakon i sørsamisk område

Palmesøndag var det samisk festdrag i Trones kirke i Namsskogan. Da ble Vigdis Mittet Værlien innsatt som diakon i det sørsamiske området. Stillingen er nyopprettet og representerer en ny milepæl innen sørsamisk kirkeliv.

I tillegg til den lokale menighet deltok også mange tilreisende sørsamer. Sørsameprest Bierna Bientie stod for innsettelsen, stiftsdirektør Kristian Stendahl leste opp biskopens tilsetningsbrev, og Vigdis Mittet Værlien holdt dagens preken.

«Jeg har et håp om at jeg kan få være med og styrke den samiske identiteten til folk,» sa Værlien i forbindelse med innsettelsen. «Jeg regner med at det første året blir jeg mest som en lærling å regne, for det er så mye jeg ikke vet fra før!» Fra hun var veldig ung har hun hatt en spesiell interesse for det samiske. Nå skal hun bruke tid på å lære sørsamisk.

Generalsekretær i Samisk kirkeråd Synnøve Brevik mener diakonens viktigste oppgave blir identitetsarbeid. «Folk bor spredt og kjenner seg ofte alene som minoritet,» sier Brevik, «derfor trenger de bekreftelse på at det er fint å være same.»

Det sørsamiske området har nå to kirkelige heltidsarbeidere, én prest og én diakon. Det sørsamiske området strekker seg over tre bispedømmer fra Rana i Sør-Hålogaland gjennom Nidaros til Elgå i Hamar bispedømme.

21. april

Sellafield-saken løst

Det kom gode nyheter fra Storbritannia om at Sellafield-saken var løst. En ny rensemetode kan redusere de radioaktive utslippene ved det engelske atomgjenvinningsanlegget med over 90 prosent. «Det er svært gledelig at argumentene for vern av skaperverket har nådd gjennom og ført til politisk handling,» uttalte generalsekretær Olav Fykse Tveit i Mellomkirkelig råd. På en pressekonferanse takket statsminister Kjell Magne Bondevik alle som gjennom en årrekke har engasjert seg i saken, deriblant kystbefolkningen og kirken.

«Jeg tror at det lokalkirkelige engasjementet har vært en sterkt medvirkende årsak til at Sellafield-saken nå er løst. De gruppene som har engasjert seg i Lofoten og stått på i årevis, har spilt en større rolle i løsningen av saken enn vi kan forestille oss,» uttalte domprost Tor Berger Jørgensen i Bodø. Han trakk særlig fram den innsatsen lokalsamfunnet i Stamsund og sokneprest Harold Holtermann har gjort for å bevare fiskeressursene og et reint hav. I fjor ledet Jørgensen et møte i Sellafield, der bedriftsledelsen blant annet møtte miljøvernminister Børge Brende og Bellona.

I mai 2002 ble det overrakt en budstikke med et Sellafield-opprop fra norske biskoper til biskopene i Den engelske kirke. «Blir ressursene i havet forurenset, blir livsgrunnlaget for menneskene langs kysten av vårt land – og i andre land – revet bort,» het det i oppropet.

1. mai

Ny vigselsturgi i Den norske kyrkja

Frå og med laurdag 1. mai 2004 blei det innført ny vigselsturgi i Den norske kyrkja. Det er blitt opna for kulturinnslag og symbolhandlingar, og det er mogeleg å erstatta ei salme med «høveleg vokal- eller instrumentalmusikk».

Den nye «Ording for vigsel» blei vedteke av Kyrkjemøtet i 2003. Ordninga vil gjere

bryllaupet til ei feststund som brudepar og følgjet kan vere med på å forme. Framleis skal brur og brudgom svare ja på at dei vil ha kvarandre til ektefeller og elska og æra kvarandre til dess døden skil dei, men no kan dei sjølv seie løftet og orda ved utveksling av ringar.

I innleiinga til liturgien vert det gjort greie for det nye: «Under handlinga kan det gjevast rom for medverknad av ulike slag. Det kan vera medverknad frå bryllaupsfølgjet ved einskilde av dei liturgiske ledda, og det kan vera tillegg til handlinga i form av musikk eller høgtlesing, eventuelt kombinert med at det vert tent ljøs i ljosgloben. Blant dei kulturelle innslaga kan det òg opnast for element som understrekar den etniske bakgrunnen til brudeparet. Der den eine parten tilhøyrer eit anna kyrkjesamfunn enn Den norske kyrkja, kan det etter godkjenning av biskopen opnast for deltaking frå vedkomande kyrkjesamfunn.»

Folk som giftar seg borgarleg, er velkomne til ei forbønshandling i kyrkja seinare.

Kyrkjemøtet fornya også handlinga «Forbøn for borgarleg inngått ekteskap».

3. mai

60 000 invitert til konfirmasjon

Heftet «Konfirmant 2005» ble sendt i posten til 59 715 ungdommer med fødselsår 1990. I heftet informerte Den norske kirke om hva det innebærer å bli konfirmert.

«I mai, når de fleste konfirmasjonsgudstjenestene finner sted, ønsker vi å nå alle dem som har ett år igjen til sin egen konfirmasjon,» fortalte Kirkerådets undervisningsrådgiver An-Magritt Granli. Hun hadde stor tro på at heftet «Konfirmant 2005» ville føre til mange samtaler mellom ungdom og deres foreldre om neste års konfirmasjonstid.

Den fargerike trykksaken forelå i 10 ulike utgaver med lokal informasjon fra de 10 bispedømmene som hadde samarbeidet om brosjyren. Den lokale informasjonen trekker fram eksempler på variasjonen innen kirkens konfirmasjonsundervisning.

I 2003 sendte Tunsberg, Stavanger, Hamar og Nidaros bispedømmer et informasjonshfte til alle som fylte 14 år i løpet av året. I 2004 var altså 10 av 11 bispedømmer involvert. I Møre bispedømme utarbeidet de enkelte menighetene eget informasjonsmateriell til 14-åringene.

«Kirken inviterer de unge til en spesiell tid,» sa An-Magritt Granli. «Her får de møte den kristne tro på ulike måter og får med sine erfaringer selv ta stilling til hva de tenker om tro og tvil.» Nesten 90 prosent av de dømte velger å følge opp sin dåp med å la seg konfirmere.

17. mai

Koptisk biskop i 17.-maitog

17. mai gikk den egyptiske biskop Beemen helt foran i barnetoget i Tønsberg, sammen med biskop Laila Riksaasen Dahl. Biskop Beemen fra bispedømmet Nagada og Qus i den koptisk ortodokse kirke i Egypt, var på en ukes besøk i Tunsberg bispedømme. I løpet av uken besøkte han byene Tønsberg, Drammen og Sandefjord.

Etter barnetoget 17. mai holdt biskop Laila en hilsen på torget, og hun og biskop Beemen var med på festgudstjeneste i Tønsberg domkirke.

I Sandefjord og Drammen besøkte den egyptiske gjesten kirker og menighetsforsamlinger – for å bidra til å skape kontakt og forståelse mellom de to landene og de to svært så forskjellige kirkevirkelighetene. Tunsberg er vennskapsbispedømme med Nagada og Qus, og grupper fra Tunsberg har flere ganger vært på besøk hos sine koptisk ortodokse venner i Nagada.

I forbindelse med besøket presenterte biskop Beemens tanken om et prosjekt i Nagada knyttet til omsorg for eldre. Ideen er å bygge opp en kirkelig hjemmeomsorgstjeneste som kan bistå familier i å ta vare på sine eldre etter hvert som behovet for stell og pleie øker. Det vil også skape arbeidsplasser for unge som vil utdanne seg til sosial og diakonal «health visitor» i eget nærmiljø. Egypterne ønsker å få del i erfaringer fra norsk eldreomsorg.

28.–30. mai

Hålogaland bispedømme 200 år

I pinsen ble det holdt en gedigen nord-norsk fest på det gamle kirkestedet Vågan i Lofoten. Landets to nordligste bispedømmer feiret at det er 200 år siden opprettelsen av Hålogaland bispedømme. Den store Lofotkatedralen var tre dager på rad fylt med representanter fra alle nord-norske menigheter, kirkelig ansatte, og gjester fra inn- og utland – omkring 1000 mennesker hver dag.

Festen starter fredag 28. mai med framføring en nyskrevet nordnorsk messe av Bodø-komponisten Bjørn Andor Drage og Senja-forfatteren Trond Hellemo.

På lørdag var det blant annet storfamiliesamling i Vågan kirke, hvor barn og ungdom hadde hovedrollene med korsang og dramatiseringer. Om kvelden var det jubileumsfest med sang av Maria Solheim og Nord-Norges gamle visehøvding og skuespiller, Jack Bertnsen.

Kirkerådsleder Thor Bjarne Bore holdt jubileumstalen:

«Kirka i nord har vært en viktig bidragsyter til nordnorsk identitet,» sa Bore. «Disse dagene i Lofoten har vi fått møte den åpne folkekirka på sitt beste og mest inkluderende!»

Festgudstjenesten på pinsedag ble et høydepunkt i jubileumsfeiringen. I forlengelsen av gudstjenesten spaserte hele festforsamlingen i jubileumssol til torget i Kabelvåg, hvor det var kirkekaffe med bløtkake til store og små.

17. juni

Nærøy prosti først med reform

17. juni ble de fire prestegjeldene i Nærøy prosti i Nord-Trøndelag slått sammen til ett prestegjeld. Det ble markert ved en gudstjeneste i Nærøy gamle kirke samme dag. Biskop Finn Wagle forrettet, og alle prestene i prostiet var til stede. Også kong Harald og dronning Sonja var med på gudstjenesten, som et ledd i deres rundreise i Nord-Trøndelag. Nærøy er med dette det første prostiet i landet hvor alle prestene som fast ordning har fått hele prostiet som tjenestedistrikt. I hele Den norske kirke starter nå arbeidet med å tilrettelegge for nye tjenesteordninger for proster og menighetsprester. En konsekvens av de nye tjenesteordningene er at prestenes tjenestedistrikt vil bli større, og normalt omfatte hele prostiet. Det krever tilrettelegging gjennom blant annet menighetsmøter og medbestemmelse fra de ansatte.

Denne prosessen er allerede gjennomført i Nærøy. Her har både prester og menighetsråd vist stor endringsvilje. Kultur- og kirkedepartementet har i eget vedtak fastsatt at prestegjeldene Leka, Kolvereid, Nærøy og Vikna skal slås sammen. Dermed er Nærøy blitt et foregangsprosti, og viser vei i forkant av det arbeidet som resten av Den norske kirke nå står foran.

18.–20. juni

Samiske kirkedager i Jokkmokk

For første gang i historien ble det sommeren 2004 arrangert samiske kirkedager. Det skjedde i Jokkmokk i Sverige 18.–20. juni. Omkring 900 deltakere fra hele Sapmi (Sameland) var med, i tillegg til mange besøkende.

Åpningsgudstjenesten ble feiret i en lávvo som lå i Jokkmokk sentrum, og bestod av syv store telt som var montert sammen. Midt i det midterste teltet, like foran alteret, brant en åpen ild gjennom hele gudstjenesten.

Sokneprest Tore Johnsen i Tana og Nesseby holdt prekenen under åpningsgudstjenesten. Han understreket at de samiske kirkedagene var en historisk begivenhet: «Jeg håper at det som

skjer her, ikke bare skal omtales i historiebøkene. Mest av alt håper jeg at det skrives noe i hjertene våre disse dagene,» sa Johnsen. Han hedret samtidig generasjoner av samer som har holdt samisk kirkeliv levende til tross for historien: «Vi har plikt til å huske på at det samiske kunne vært fullstendig borte fra våre kirker,» sa han.

På Samiske kirkedager deltok mer enn 200 norske samer, også en delegasjon på omkring 25 samer fra Russland, sammen med erkebiskop Simon fra Murmansk. Arrangørene bak Samiske kirkedager 2004 var Samisk kirkeråd, Den norske kirke, Samiska rådet i Svenska kyrkan, Samarbetsrådet för kristna kyrkor i Barentsregionen og Sametinget i Finland.

21.-24. juni

UKM diskuterte hva kirken er

Hva slags kirke ønsker ungdom å ha i årene som kommer? Hva skal kirken være og hvordan bør den fornye seg? Den norske kirkes identitet og selvforståelse stod på programmet under Ungdommens kirkemøte som ble holdt i Drammen 21.-24. juni.

UKM vedtok en uttalelse om «Kirkens identitet og selvforståelse», hvor det blir det lagt stor vekt på hvordan ungdom opplever kirkesituasjonen i dag. «For ungdom er fellesskap og bygging av relasjoner viktig i hverdagen, og vi vil søke etter dette også i kirken.

Ungdomsfellesskapene vil ofte strekke seg utover de tradisjonelle møtepunktene i menigheten og på tvers av geografisk tilhørighet,» heter det i uttalelsen.

Jenny Skumsnes Moe fra Brumunddal var delegat på UKM. «Jeg ønsker at vi må bli mer konkrete når vi skal uttale oss om kirken,» sa hun i et innlegg. «Den norske kirke er oss. Når vi spør om hvordan vi kan gjøre kirken mer åpen og inkluderende, er det et spørsmål om hvordan vi kan være mer åpne og inkluderende.»

Ungdommens kirkemøte er det øverste organet for ungdom i Den norske kirke. Møtet velger tre representanter til Kirkemøtet. Interessen for å være med i beslutningsprosessen i det øverste organet i Den norske kirke, var nær sagt overveldende i Drammen. Hele 17 av 37 valgbare delegater på UKM stilte til valg.

24. juni

Forslag om sørsamisk menighet

Nidaros bispedømmeråd foreslo i sitt møte 24.juni å opprette en egen samisk menighet i sørsamisk område. En menighet og et menighetsråd med utgangspunkt i sørsamenes identitet, kan bidra til at sørsamene selv kan ta direkte ansvar for å styrke kristenlivet blant sørsamer. Medlemskap i en samisk menighet i sørsamisk område vil gi grunnlag for økt engasjement, og direkte valg vil gi en økt opplevelse av at dette er samenes eget arbeid. Det er rimelig at sørsamene sikres rettigheter og rammebetingelser som gir dem samme status som andre menigheter.

Både i kirkelig sammenheng og i annen offentlig sammenheng er grenser trukket på en måte som er kunstige for samer. Opprettelsen av en samisk menighet vil være å ta på alvor den særskilte bosetting sørsamene har. Kirken vil da bidra til at samene kan få en enhet som knytter området sammen, slik at fellesskapsfølelsen styrkes. Et slikt grep kan også være med på å gjenopprette noe av den urett som på flere måter er begått mot den samiske befolkningen gjennom tidene.

Forslaget om egen samisk menighet har sin opprinnelse i det sørsamiske miljøet og har fått sin endelige utforming gjennom nær kontakt med bispedømmets Utvalg for sørsamisk kirkeliv.

Forslaget sendes Samisk kirkeråd/Kirkerådet til videre behandling.

29. juni

KonfCamp for annen gang

«Nå er vi her, endelig her: Vi er på KonfCamp...» synger 340 konfirmanter av full hals med hjelp av husorkesteret Radiant. Konferansierene er scenevante og dyktige, og leder programmet for bibeltimen som veksler mellom quiz, lovsang, intervjuer, humor, videoer og undervisning. Knut Tveitereid og Espen Hasle deler undervisningen mellom seg og fanger alles oppmerksomhet i 25 minutter. Bibeltimen avsluttes med en SMS-konkurranse med spørsmål fra undervisningen. Vinnerne får premie ved oppstart neste morgen. Da gjelder det å være på plass til det begynner...!

Dette er andre gang KonfCamp arrangeres av Agder bispedømmeråd på Skjærgårds Music & Mission Festival. De tilmålte plassene ble fylt opp før jul – og allerede har menigheter begynt å melde fra om at de vil være med fra 2005.

Sammen med flere tusen andre ungdommer på festivalen – som har et imponerende innholdsrikt og variert program – skal konfirmantene få unike sommeropplevelser, bli kjent med kristen tro og liv og bli knyttet til miljøet i sin menighet. En del av programmet er skreddersydd for konfirmantene, resten av tiden er de med på det som skjer på festivalen. Et viktig mål er å styrke båndene til den lokale menighet, derfor går mye av tiden med til å løse ulike oppgaver i teamet som de reiser sammen med.

12. juli

Kirkens hus på flyttefot

De sentralkirkelige organer i Den norske kirke fikk ny adresse fra 12. juli. Kirkerådet, Samisk kirkeråd, Mellomkirkelig råd og Bispemøtet flyttet fra Underhaugsveien på Majorstua og inn i Rådhusgata 1-3 i Oslo sentrum. Etter navnekonkurranse har bygningen fått navnet «Kirkens hus». På nordsamisk er navnet «Girku viessu».

Bygningen eies av et datterselskap til Opplysningsvesenets fond. Den norske kirkes presteforening er medeier. Kontorbygget ligger i nedre del av kvadraturen, med Oslo Børs som en av naboene og med utsikt til den nye operaen i Bjørvika. Når Bjørvikatunnelen blir ferdig, vil motorveien utenfor delvis erstattes av en park ned mot vannspeilet mot operaen.

Blant de mange kristne organisasjonene som får tilhold i bygget er Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon, Presteforeningen, Kateketforeningen, Diakonforbundet, Norges kristne råd, Frikirkerådet og Kirkens SOS. Også Opplysningsvesenets fond vil flytte inn. «Dette er en helt annen verden sammenlignet med de gamle lokalene våre på Majorstua,» sier avdelingsdirektør Jahn-Oluf Skonnord i Kirkerådet. «Vi flytter først og fremst for å kunne samle flere, men også på grunn av plassproblemer. Jeg tror de nye lokalene kan være med på å gi oss et bra arbeidsmiljø. Her er vi også nærmere departementene og andre kristne organisasjoner.»

30. august

Fødselshjelpere for trosopplæring

I slutten av august var 30 potensielle mentor i trosopplæringsprosjektet samlet til kurs i Oslo. Mentorene skal være samtalepartnere og medvandrere for de menighetene som i første omgang har fått midler til prosjekter. Foreløpig trengs det et sted mellom 15 og 20 mentorer, så også på dette området er interessen upåklagelig.

«Som mentorer kommer vi ikke til en menighet som forkynnere, men som fødselshjelpere. Det er inspirerende å kunne bidra til positiv forandring, derfor vil jeg gjerne være med som mentor i trosopplæringsprosjektet,» sa musikkpedagog Merete Føyen Arnevåg i forbindelse

med kurset.

«Jeg har erfaring fra å drive dåpsopplæring gjennom en årrekke,» sa presten Harald Bryne. «Det er interessant å møte folk her på kurset som har en helt annen yrkesbakgrunn enn meg, men som er genuint opptatt av de samme tingene. Hvis trosopplæringsprosjektene skal lykkes, trenger vi bredde i erfaringene.»

«Mentorrollen er en arbeidsform som passer bra for meg,» sa soionom Ann-Kristin Fauske. «Dessuten er jeg veldig tent på trosopplæringsprosjektet. Det handler om å pusse støv av hva det vil si å være kirke. Det gjelder å dele erfaringer med hverandre og hjelpe hverandre til å bli gode sammen.»

31. august

Nominasjon til ny biskop i Oslo

Oslo bispedømmeråd nominerte i møte 31. august 2004 følgende personer til det ledige bispeembetet i Oslo: Prost Trond Bakkevig, generalsekretær Helen Bjørnøy, avdelingsdirektør Anne Lise Brodtkorb, professor Trond Skard Dokka, domprost Olav Dag Hauge, domprost Tor Berger Jørgensen og direktør Erling J. Pettersen.

Prosessen ved dette bispevalget er noe annerledes enn ved tidligere bispeutnevnelser. Kirkemøtet 2003 anbefalte en bredere og mer åpen nominasjonsprosess. Kirkemøtet ba Kirkedepartementet legge til rette for en prøveordning, og departementet har kommet med et reglement som skal gjelde ved den aktuelle bispeutnevnelser i Oslo og de to neste bispeutnevnelser. Reglementet sier at «gyldig nominasjon skal omfatte begge kjønn.» Før het det at det skal «tilstrebes at både kvinner og menn blir nominert».

Menighetsmøtene og menighetsrådene i Oslo bispedømme har foreslått kandidater til bispeembetet på fritt grunnlag. Disse forslagene har så gått til bispedømmerådet, som har hatt dem som bakgrunn for sin egen avstemning. De sju bispekandidatene som fikk flest stemmer ved avstemningen i bispedømmerådet, er nå nominert. I tillegg har departementet åpnet for at enhver sittende biskop kan være kandidat. Det vakte oppsikt at bispedømmerådet ikke nominerte biskopen i Borg, Ole Christian Kvarme, som var nominert av en rekke menigheter.

3. september

St. Olav til biskopene Köhn og Wagle

Biskop i Hamar Rosemarie Köhn og biskop i Nidaros Finn Wagle ble 3. september utnevnt av HM Kongen til kommandører av Den Kongelige Norske St. Olavs Orden. De fikk utmerkelsen for sin innsats for kirke og samfunn.

I en pressemelding fra Ordensrådet ble det gitt følgende begrunnelser for utnevningene: «Köhn har fremstått som en av kirkemiljøets uredde forgrunnsfigurer og Wagle har frontet kirkens holdninger og kirketradisjoner i det internasjonale kirkemiljøet. Spesiell vekt er lagt på at begge har markert seg som uredde kirkeledere i det norske kirkesamfunn og at begge har arbeidet for merking av pilegrimsleden og gjenopptagelsen av pilegrimstradisjonene knyttet til St Olav.»

Overrekkelse av dekorasjonene skjedde kl. 12.00 samme dag som utnevnelserne ble kunngjort. Rosemarie Köhn ble overrakt ordene på bispekontoret i Hamar av fylkesmannen i Hedmark, Sigbjørn Johnsen. Finn Wagle mottok sin orden på bispekontoret i Erkebisppegården i Trondheim, og det var fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Kåre Gjønnes, som overrakte den. St. Olavs orden ble innstiftet i 1847. De regjerende monarker har gjennom tiden tilpasset ordenens statutter. HM Kong Harald V gav følgende formulering i 1997: «Denne orden tildeles som belønning for utmerkede fortjenester av fedrelandet og menneskeheten.»

8.–9. september

Ja til ikoner i kirkerommet

«Vår tid er preget av økumenisk åpenhet og global bevissthet. Bruk av billedkunst med opprinnelse i den østkirkelige tradisjon vil kunne berike gudstjenestelivet og være et vitnesbyrd om at kirken er et verdensvidt fellesskap,» heter det i en uttalelse fra bispemøtet om bruk av ikoner i kirkerom som tilhører Den norske kirke. I de senere år har ikoner i økende grad blitt tatt i bruk, og utviklingen har medført at Riksantikvaren har reist spørsmål om vår kirke har en gjennomtenkt holdning til bruk av ikoner.

Bispemøtet henviser til veiledningen i Gudstjenestebok for Den norske kirke, hvor det heter: «Kirken kan ta all kunst og alle kunstformer i bruk for gudstjenesterommet og det liturgiske inventar, så sant kunstverket tjener det kristne budskap og lar liturgiens egne intensjoner komme til utfoldelse.» Fra et evangelisk-luthersk syn på kirkekunsten er forskjellen på ikoner og annen billedkunst i utgangspunktet ikke et spørsmål om lære og teologi, men om tradisjon og stil.

Før et ikon kan settes opp som del av utsmykningen i et kirkerom, må kirkelig fellestråd treffe vedtak om dette. Vedtaket må godkjennes av biskopen.

Saken hadde på forhånd vært behandlet av Nemnd for gudstjenesteliv, som hadde avgitt en betenkning. Bispemøtet sluttet seg til hovedpunktene i betenkningens konklusjon.

21. september

Kristuskransen for konfirmantar

«Kristuskransen i konfirmantarbeidet» blei lansert på konfirmantforum i Skjold kyrkje i Bergen 21. september, med meir enn 80 kateketar, prestar og andre konfirmantarbeidarar til stades. Egon Askvik, kapellan i Austrheim, er forfattar av ei bok og eit hefte som konfirmantane skal bruke saman med kransen.

Sjølve Kristuskransen er eit perleband med 18 perler av ulik form og farge. Kvar perle ber i seg ein løyndom. «Ein løyndom som du kan gå inn i, og som kan føra deg nærare deg sjølv, nærare andre menneske og nærare Gud,» skriv Askvik forordet i heftet «Skatten og perlene», som gir undervisning om kva dei ulike perlene betyr. Han har i fire år prøvd ut opplegget i konfirmantundervisninga med stort hell, seier han.

Askvik presenterte også ei bok med tittelen: «Kristuskransen for konfirmanter», ei ressursbok retta mot leiarar av konfirmantundervisning, leirar og bibelgrupper.

«Konfirmantforum er ein plass der konfirmantarbeidarar kan dele erfaringar og få nye idear til eige opplegg,» seier undervisningsrådsgjevar Marianne Bergsjø Gammelsæter på bispedømekontoret i Bjørgvin. «Eg er særst nøgd med konfirmantforum i år, og stolt over å ha så mykje god kompetanse på Kristuskransen i Bjørgvin.»

22.–23. september

Kirkekonferanse om rus og vold

«Prissenkning på alkohol får forferdelige følger. Alkoholmisbruket øker og kriminaliteten øker. Det rammer først og fremst unge menneske. Dette går velferdssamfunnet inn i med åpne øyne. Det er en skam!» Slik ordla den finske forfatteren Märtha Tikkanen seg da hun var med på den nordiske tverrfaglige konferansen «Rus & vold» i Oslo.

Den svenske sosionomen Mia Börjesson fulgte opp: «Vi har visst i 50 år at prisen på alkohol bestemmer hvor mange som drikker.»

Konferansen var et samarbeid mellom Norges kristne råd, Diakonhjemmet Høgskole og Kirkerådet. Den hadde et bredt tverrfaglig perspektiv på rus- og voldsproblematikk. Det ble

satt fokus på etiske problemstillinger knyttet til medmenneskelighet og medansvar. Konferansen samlet mer enn hundre deltakere. Det var ansatte og frivillige i det kirkelige/kristne arbeidet i Norden, og fagpersoner i behandlings- og omsorgsapparatet. Konferansen formidlet kunnskap som kan gjøre menigheter og kirkesamfunn mer handlekraftige i møte med rus- og voldsrelaterte problemer.

«Det er kristnes plikt å engasjere seg i samfunnets rus- og voldsproblemer. Kirkesamfunnene bør satse mer på å sette seg inn i forholdene og finne ut hva vi som kirker kan bidra med,» sa prosjektleder Knut Refsdal i Norges kristne råd.

1. oktober

Kyrkja skal ikkje prøve ekteskap

Endringar i Ekteskapslova frå 1. oktober 2004 inneber at prestar og andre vigslarar ikkje lenger skal stå for prøvinga (kontrollen) av vilkåra for å inngå ekteskap. Det skal frå no av gjerast av Folkeregistra. Vigslaren skal heller ikkje skrive ut vigselattest.

Frå og med 1. oktober har vigslarar ikkje kompetanse til å prøve ekteskapsvilkåra. Prøving utført av vigslarar frå dette tidspunktet vil innebære at ekteskap blir ugyldige. Vigslaren skal etter den nye ordninga berre stå for sjølve vigselen.

«Formålet med endringa er å få til ei grundigare og meir einsarta handheving av krava i lova,» sa barne- og familieminister Laila Dåvøy i ei pressemelding. «Ei obligatorisk borgarleg prøving vil vere effektivt for å forhindre brot på lova. Det kan til dømes føre til færre tilfelle av bigami, færre ekteskap i strid med lågaldere og færre tilfelle der ein utanlandsk statsborger ikkje har lovleg opphald i landet. Det er også lagt til grunn at endringa skal kunne føre til færre tvangsekteskap,» hevda statsråden.

Når prøvinga er gjennomført, får ein frå folkeregisteret eit dokument kalla

«Prøvingsattest/Melding om vigsel/Vigselsbok». Skjemaet blir gitt til brudefolka, som tar det med seg til vigslaren. Når vigsel er gjennomført, skal vigslaren returnere ein stadfesta kopi av skjemaet til prøvingsinstansen, som deretter kan skrive ut vigselattest.

3. november

Forskere skal følge trosopplæringa

Trosopplæringsprosjektet i Den norske kirke skal følges tett av forskere. Et arbeidsfelleskap som involverer Menighetsfakultet, Diakonhjemmet og Otto Hauglin rådgivning as, har fått oppgaven med å evaluere prosjektene i forsøksmenighetene. Da evalueringsoppdraget ble utlyst, meldte flere forskningsmiljøer sin interesse, og det måtte to anbudsrunder til.

Det teologiske Menighetsfakultetet (MF) og Avdeling for forskning og utvikling, Diakonhjemmet Høgskole (DIAFORSK) har knyttet til seg mag. art. Otto Hauglin som prosjektleder for evalueringen. Hauglin har hatt en rekke oppdrag innen evaluering, organisasjonsutvikling og prosjektledelse for offentlige og kirkelige oppdragsgivere. Også de to forskningsinstitusjonene har høy kompetanse på forskning og evaluering.

Forskerne skal kartlegge hvilke erfaringer forsøksmenighetene, de dømte og deres foreldre gjør. De skal vurdere konsekvensene av å ha vært forsøksmenighet, og legge et grunnlag for å vurdere overgangen fra forsøk til varig reform.

De 43 prosjektene som er valgt ut som pionerprosjekter for Den norske kirkes satsing på trosopplæring, omfatter 99 menigheter. De er fordelt på samtlige bispedømmer i landet.

Reformen har startet med en femårig forsøksperiode med utprøving, erfaringsinnhenting og evaluering. Evalueringen starter opp allerede før nyttår og avsluttes i 2008.

19. november

Diakonane og den ordinerte tenesta

Kyrkjemøtet fatta vedtak om at diakontenesta teologisk kan bli forstått som ein del av den ordinerte tenesta i Den norske kyrkja – i tråd med det biskopane hadde meint tidlegare på hausten. Kva for konsekvensar dette bør få for diakontenesta, skal kyrkja bruke dei neste tre åra på å greie ut.

Kyrkjemøtet presiserte at vedtaket ikkje seier noko om diakonane bør eller skal takast inn i «ei ordinert teneste med fleire dimensjonar». Omgrepet «den ordinerte tenesta» blir no konsekvent brukt i staden for omgrepet «embete». Vedtaket gjer ikkje anna enn å slå fast at det frå ein teologisk ståstad er legitimt å kunne sjå diakontenesta som ein del av den ordinerte tenesta i Den norske kyrkja.

Vedtaket seier at det skal greiast ut kva konsekvensar det kan få om ein vel å forstå diakontenesta slik. Det gjeld konsekvensane arbeidsrettsleg og kyrkjeorningsmessig, utforminga av innhaldet i tenesta og tenesteordningar, krav om ordinasjon, overgangen mellom ulike tenester, og fleire andre forhold. Kyrkjemøtet bad samstundes om at det må avklarast kva konsekvensar det har for kateket- og kantortenesta å leggje til rette den ordinerte tenesta som ei fleirdimensjonal teneste. Kyrkjemøtet har bede om å få saka tilbake til ny handsaming i 2007.

28. november

Gudstenestedag for barna

Første sundag i advent var dei fleste kyrkjer i landet fylte med barn som var aktivt med i gjennomføringa av høgmessa. Det var Norges KFUK-KFUM, i samarbeid med IKO, Kyrkjerådet og Liturgisk senter som hadde utfordra alle kyrkjelydar til å vere med på ein dugnad til beste for gudstenesta og dei yngste i kyrkjelydane våre.

«Born tek ofte del i gudstenesta gjennom prosesjonar, song, lesing og andre praktiske oppgåver. Utfordringa no har vore å inkludere borna som likeverdige deltakarar i det som er kyrkjelydane sitt pulsslå, og gi borna eit eigarforhold til gudstenesta. Vi har hatt ønske om at borna skal vere aktivt med i førebuinga og gjennomføringa av heile gudstenesta,» sa prosjektleiar Hans Olav Baden.

I nokre kyrkjelydar blei rollene bytte om under gudstenesta. Born var til dømes predikantar i staden for presten. I Lommedalen kyrkje i Bærum måtte dei vaksne gå ut på gangen då dei kom til det punktet i gudstenesta der søndagsskolen til vanleg marsjerar ut. I staden var borna dei aktive under heile gudstenesta.

«Gudstenestedagen for barna var ikkje eit punktum, men eit kolon. No håper vi snøballen kan ta til å rulle, og at barna vil få den plassen dei fortener i våre gudstenestefellesskap,» seier Hans Olav Baden.

28. november

Kjølaas talte kystens sak

I sin årlige «nyttårstale» første søndag i advent tok biskop Per Oskar Kjølaas et oppgjør med kyniske privatøkonomiske interesser, som har overtatt råderetten over fiskeressursene i havet og utarmet kysten av Finnmark. Talen fikk stor oppmerksomhet i mediene. Avisa «Nordlys» skrev: «... biskopen [viste] at han kanskje har forstått langt mer enn våre valgte politikere i regjering og Storting har gjort, om den tragedien som nå rammer flere kommuner langs kysten av Finnmark.»

«Jeg har vært på besøk i Vardø, Hasvik og Gamvik kommune i år og sett situasjonen på nært

hold,» sa Kjølås. «I løpet av 20 år har utflyttingen fra finnmarkskysten vært på 25%, og det er alarmerende. Skal det bo folk på kysten, krever det distriktpolitiske og fiskeripolitiske tiltak som ikke utarmer kommunene, og sikrer en jevn råstofftilgang til fiskeindustrien. Likeså må leveringsforpliktelsene og fiskekvotene sikres.»

Og biskopen fortsatte: «Vi ser også at råstoffet i større grad føres ubearbeidet ut av fylket og foredles andre steder i verden. Fisken fra Barentshavet er blitt global handelsvare, og fiskeindustrien i Finnmark den tapende part. I ly av et utilstrekkelig regelverk føres det nå av privatøkonomiske hensyn også ut fiskekvoter fra Finnmark til Troms. Ti større kystfiskefartøy er ført ut av Finnmark på denne måten de siste årene. Og det merkes godt.»

30. november

Gud i storby

Styringsgruppen for prosjektet «Gud i storby» hadde sitt første møte 30. november. Oslo biskop og Oslo bispedømmeråd ønsker å invitere alle som har interesse, ideer og inspirasjon til å være med å finne ut hvordan kirken kan være levende, nær og tilgjengelig i storbyens liv i årene som kommer.

Oslo bispedømme vil fram mot 2010 satse stort på dette prosjektet, som foreløpig er kalt «Gud i storby – om kirkelig nærvær, uttrykksformer og tjenestetyper i 2010». Satsingen er en prosess for å finne fram til, forankre og forplikte seg på en forståelse av hva det er å være kirke i storbyregionen Oslo i 2010.

Der hvor det er nødvendig ønsker en å bryte opp fra gammel, innarbeidet, kjent og trygg forståelse. Målet er å komme fram til konkrete, forpliktende endringer i kirkelige nærværformer, uttrykksformer, tjenestetyper og organisasjon.

Oslo biskop, Gunnar Stålsett, har initiert prosjektet og oppnevnt styringsgruppen som består av Trond Bakkevig (styringsgruppens leder), Sindre Stabell Kulø, Marianne Uri Øverland, Bente Heibø Modalsli, Elin Horn Galtung, Trine Skei Grande, Audgunn Oltedal, Knut Lundby, Jens Petter Johnsen, Inge Westly, Ole Gunnar Winsnes. Sekretær for gruppen er prosjektleder Hege Malterud.

10. desember

Unge får kyrkjeleg røysterett

I ein odelstingsproposisjon har regjeringa foreslått at Kyrkjemøtet kan godkjenne ei forsøksordning som gir unge ned mot 15 år røysterett ved kyrkjelege val. Kyrkjemøtet kan gi kyrkjeleg røysterett til 17-, 16- eller 15-åringar. Men det skal framleis vere slik at ingen kan veljast som medlem av lovfesta kyrkjelege organ før det året ein fyller 18 år.

Proposisjonen som regjeringa godkjende i statsråd 10. desember, omhandlar endringar i Kyrkjelova. I § 24 i Kyrkjelova der verksemda til Kyrkjemøtet er omtala, foreslår regjeringa fleire endringar som har å gjere med soknerådsvala i Den norske kyrkja.

Medan det etter Kyrkjelova § 12 er sokneråda som vel medlemmer til kyrkjeleg fellesråd, opnar regjeringa no for forsøk med direkte val til kyrkjeleg fellesråd og bispedømmeråd. Direkte val kan òg innebere at personar vil kunne veljast til fellesrådet utan også å vere medlem av eit sokneråd. Tilsvarande vil også direkte val til bispedømmeråd innebere at andre enn soknerådsmedlemmer kan veljast.

Eit anna endringsforslag til § 24 i Kyrkjelova gir Kyrkjemøtet mynde til å godkjenne forsøk med valkyrkjelydar som sjølv finansierer verksemda. Ein valkyrkjelyd går på tvers av den geografiske soknestrukturen. Ingen kan bli medlem av ein valkyrkjelyd utan sjølv å vilje det. Det blir opp til Kyrkjemøtet å fastsetje nærare vilkår for forsøka.

29. desember

Ett minutts stillhet nyttårsaften

Enorme flodbølger rammet en rekke land i Sørøst-Asia 2. juledag. Tre dager etter sendte en gruppe kirkeledere ut en oppfordring til det norske folk om å markere inngangen i det nye året med ett minutts stillhet for alle som var rammet av flodbølgene. De fikk med seg NRK og TV2, som valgte å begynne det nye året med ett minutts stillhet både i radio og fjernsyn. Kirkelederne var sentrale personer i Bispemøtet, Kirkerådet, Norges kristne råd, Den katolske kirke i Norge, Den ortodokse kirke, Frikirken, Metodistkirken, Baptistsamfunnet, Frelsesarmeen, Det norske Misjonsforbund og Svenska kyrkan i Norge. De oppfordret også til forbønn, og utfordret folk til å gi penger til hjelpearbeidet.

I uttalelsen sa kirkelederne: «Det internasjonale samfunnet er rammet av en ufattelig katastrofe. Flodbølger har skapt død og ødeleggelse i en lang rekke land. Mennesker fra alle kontinenter er rammet. I denne situasjonen er vi kalt til å bære hverandres byrder. Som kirker vil vi be for dem som er rammet, stå sammen med de sørgende, og utfordre til å be for og gi penger til hjelpeorganisasjonene.

Vi oppfordrer til en nyttårsfeiring som gir rom for ettertanke og kan forplikte oss til å skape en global godhetens akse. Vi ber mennesker i vårt eget land om å markere inngangen i det nye året med ett minutts stillhet.»

31. desember–2. januar

Flodbølgen markert i nyttårgudstjenester

I nyttårshelgen ble flodbølgekatastrofen i Sørøst Asia markert i gudstjenester landet over. Fra Kirkerådet og Bispemøtet ble det sendt ut forslag til liturgiske ledd, bønner, lystenning, bibeltekster og salmer. Det ble også lagt til rette for at barn kunne komme til orde, blant annet gjennom bønner som ble skrevet for anledningen av Paul Erik Wirgenes.

Mange steder var det tre gudstjenester i nyttårshelgen: Det var midnattsgudstjeneste nyttårsaften, gudstjeneste på nyttårsdag og på Kristi åpenbaringsdag, søndag 2. januar.

Menighetene ble oppfordret til å ta utgangspunkt i kirkens liturgi for sørgegudstjeneste ved katastrofer, og innpasse forslagene til bønner, bibeltekster, salmer og lystenning slik det egnet seg best ut fra lokale forhold.

Mange kirker ble også holdt åpne for stillhet og bønn. «Det er gradvis gått opp for oss at vi står overfor en katastrofe av ufattelige dimensjoner,» sa biskop Finn Wagle. «Som kirke vil vi være nærværende i den fortvilelse og sorg mange mennesker nå opplever. Gjennom åpne kirker og gudstjenester vil vi skape et rom der angst, sorg og fortvilelse kan få komme til uttrykk. Regjeringens avgjørelse om at det skal flagges på halv stang første nyttårsdag, forsterker behovet for at kirker er åpne i nyttårshelgen for folk som vil samles for å søke stillhet, tenne lys og be,» sa Wagle.